

Biblioteksplan för Karlskrona kommun

2020 - 2024

Dokumenttyp: Biblioteksplan

Beslutad av: Kommunfullmäktige

Antagen: 15 juni 2020 § 119

Ansvar för revidering: Kultur- och fritidsnämnden

Giltighetstid: 2020 - 2024

Ersätter: Biblioteksplan. Fastställd av Kommunfullmäktige 22 september 2016 § 218

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Grundläggande uppdrag	4
3. Biblioteksplanens arbetsprocess	6
4. Planens koppling till lagar, riktlinjer och styrdokument	6
5. Lokala förutsättningar för biblioteken	7
6. Nuvarande biblioteksstruktur och kommunens befolkningsprognos	7
7. Skolbibliotek	10
8. Bibliotekens strategier och utvecklingsområden	11
9. Handlingsplan	13
10. Uppföljning och revidering	13
11. Bilagor	13

1. Inledning

Biblioteken är viktiga medskapare i det demokratiska samhället och finns till för alla.

Invånare och övriga användare ska ha tillgång till biblioteken som mötesplats för kunskap, människor idéer och tankar. Alla besökare ska genom hela livet vara välkomna och bemötas jämlikt utefter diskrimineringslagens sju diskrimineringsgrunder där diskriminering är otillåtet beroende på kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

På biblioteken finns information och berättelser om hur vårt samhälle var igår, kunskap om hur det fungerar idag och här finns också möjligheterna vi gemensamt skapar för framtiden.

Att ha tillgång till information och kunskap är en viktig förutsättning för delaktighet i samhället. Den som kan läsa och skriva på svenska kan också ta del av information och nyheter och har själv möjlighet att med demokratiska metoder kunna påverka samhället. I takt med att allt mer material och tjänster enbart finns i digital form, eller på internet, gör biblioteket dagligen insatser för att utjämna den digitala kunskapsklyftan så att alla invånare ska kunna vara demokratiskt delaktiga. Att öka den digitala kompetensen hos allmänheten är en av bibliotekens viktigaste insatser under planens giltighetstid.

Biblioteken ska genom livet ge användarna förutsättningar för att bli trygga med tekniken, att kunna använda källkritiska perspektiv och få förståelse för hur det digitala samhället fungerar.

Att öka kunskapen hos den enskilde minskar klyftorna för många, när fler kan dela med sig, meddela sig och på goda grunder bilda sig egna väl underbyggda uppfattningar.

I Bibliotekslagen står det att alla kommuner ska upprätta biblioteksplaner. Syftet med planerna är att förstärka skolbiblioteken, skapa en mer likvärdig biblioteksverksamhet för användarna samt att möjliggöra uppföljning och samordning.

Denna biblioteksplan visar riktningen för Karlskronas biblioteksverksamhet under åren 2020 – 2024.

2. Grundläggande uppdrag

Bibliotekslagen SFS 2013:801 beskriver ändamålet med bibliotek inom det allmänna biblioteksväsendet i portalparagrafen:

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Genom att använda begreppet biblioteksverksamhet menar lagstiftarna att bibliotekens arbete och utbud kan se olika ut i olika situationer och erbjudas i varierande former. Det kan vara traditionella biblioteksrum, det kan vara mobila bibliotek, digitala bibliotekstjänster, pop-up bibliotek eller annan typ av uppsökande verksamhet.

Tillgången till information och kunskap är särskilt viktig när det gäller personer som möter olika former av hinder för att kunna ta till sig av informationen som tillhandahålls inom mediemarknaden. Det finns i bibliotekslagen flera paragrafer som innebär att vissa grupper särskilt ska prioriteras i bibliotekens verksamhet:

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

- 1. de nationella minoritetsspråken,*
- 2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och*
- 3. lättläst svenska.*

Inom och mellan de prioriterade grupperna finns det givetvis stora variationer gällande förutsättningar och behov. Att ägna dem särskild uppmärksamhet innebär att tillhandahålla anpassade medier, tekniska hjälpmedel, särskilda tjänster, program och aktiviteter.

Vad det gäller de nationella minoriteterna har biblioteken en nyckelroll att erbjuda information och litteratur på minoritetsspråken, men också att synliggöra minoritetsspråken för majoritetsbefolkningen.

Ytterligare en grupp som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt är barn och unga:

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Att lagen anger att litteratur ska erbjudas barn och ungdomar motiveras med att litteraturen som innefattar både skön- och facklitteratur i olika tekniska format, är central för språkutveckling och läsförståelse. Utbudet ska anpassas till olika åldersgrupper, funktionsvariationer och även tillgodose behoven hos de barn- och unga som tillhör nationella minoriteter eller har annat modersmål än svenska.

Utöver de prioriterade grupperna ska biblioteken även bidra till att höja kunskapsnivån inom informationsteknik:

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Det innebär exempelvis att visa olika tekniska och digitala tjänster, både bibliotekens och andras. Det är ett sätt att minska de digitala klyftorna som uppstår mellan användare och icke-användare. Det leder till en större jämlikhet för de personer som idag står utanför de samhällstjänster som i ökande utsträckning erbjuds digitalt.

3. Biblioteksplanens arbetsprocess

Biblioteksplanen är ett kommunövergripande dokument som beskriver hur kommunens samlade biblioteksverksamhet ska uppfylla bibliotekslagens- och skollagens intentioner.

Biblioteksverksamheten i kommunen omfattar flera olika nämnder och biblioteksplanen beslutas på kommunfullmäktigenivå. Givetvis är det många som är delaktiga i framtagandet. Främst har det gällt berörda medarbetare på Kultur- och fritidsförvaltningen, förtroendevalda i Kultur- och fritidsnämnden, berörda medarbetare på Kunskapsförvaltningen, förtroendevalda i Kunskapsnämnden samt förtroendevalda i Kommunfullmäktige.

4. Planens koppling till lagar, riktlinjer och styrdokument

Den kommunala biblioteksverksamheten har koppling till flera olika lagar, riktlinjer och styrdokument, såväl internationella, nationella som regionala och kommunala.

Internationell nivå

Unescos folkbiblioteksmanifest
Unescos skolbiblioteksmanifest
IFLA Strategy 2019-2024
FN:s Barnkonvention. Svensk lag from 2020-01 01

Nationell nivå

Bibliotekslagen (2013:801)
Skollagen (2010:800)
Upphovsrättslagen (2005:359)
Diskrimineringslagen (2008:567)
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724)
Dataskyddsförordningen GDPR
FN:s barnkonvention. Svensk lag from 2020-01-01
Kungliga biblioteket: Projektet "Digitalt först med användaren i fokus - Mobiliseringsfas januari-augusti 2018". Dnr: 6.6 -2018-266
Kungliga bibliotekets skrift: Biblioteksplan 2.1
Kungliga bibliotekets skrift: Nyckeltal

Regional nivå

Regional biblioteksplan för Blekinge och Kronoberg 2019 – 2021

Kommunal nivå

Karlskrona kommuns vision och antagna utvecklingsmål för perioden.

5. Lokala förutsättningar för biblioteken

Karlskrona kommun består av både fastland och en vattenlinje med flertalet bebodda öar. Kommunen växer och nya bostadsområden byggs och gamla förtätas. I slutet av 2023 räknar man med att kommunen har ökat till fler än 69 000 invånare, och under sommarmånaderna ännu fler, då de sommarboende stannar längre.

Den östra och den västra delen, området kring Lyckeby samt de centrala delarna inklusive Aspö beräknas växa för alla åldersgrupper, medan den norra delen beräknas förbli glesare bebyggd och ha en lägre befolkningsökning.

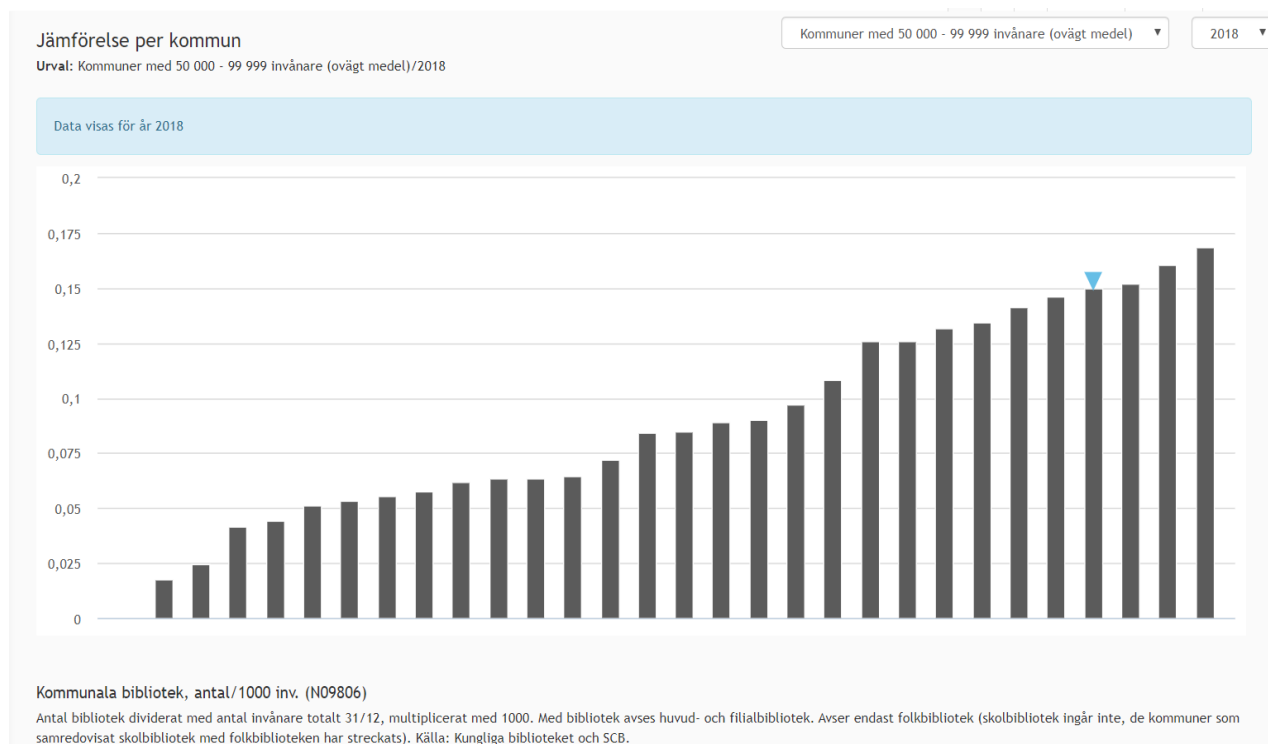
Demografin liknar andra kommuners utveckling då fler av invånarna blir äldre, och det blir samtidigt fler yngre invånare, vilket innebär en minskning av invånare i arbetsför ålder.

Utbildningsnivån hos kommunens invånare för året 2018 ligger runt riksgenomsnittet, då drygt 44 procent har eftergymnasial utbildning. Andelen invånare med utländsk bakgrund är 2018 drygt 16 procent, medan det för riket ligger på drygt 24 procent.

6. Nuvarande biblioteksstruktur och kommunens befolkningsprognos

Folkbiblioteken 2019 består av ett stadsbibliotek, nio biblioteksfilialer samt Karlskrona Läsesällskaps Bibliothek.

Jämförelsevis med andra kommuner med liknande befolkningsmängd och geografisk storlek har Karlskrona många biblioteksfilialer. Den blå pilen i diagrammet nedan visar Karlskronas placering.

Nedanstående tabell visar var biblioteken finns i kommunen, vilka som är integrerade folk- och skolbibliotek samt vilka bibliotek som har Meröppet.

Stadsbiblioteket	Centralt placerat på Trossö	Område 1
Kungsmarken	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 1
Lyckeby - Meröppet		Område 2
Nättraby	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 3
Hasslö	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 3
Jämjö - Meröppet		Område 4
Sturkö	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 4
Rödeby	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 5
Holmsjö - Meröppet	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 5
Fridlevstad	Integrerat folk- och skolbibliotek	Område 5

Nedanstående tabeller visar hur områden i kommunen beräknas växa för perioden 2018-2024.

Område 1. Centrala Karlskrona och Aspö

	0-5	6-15	16-24	25-44	45-64	65-79	80-w	0-w
2018	1 492	2 391	3 954	7 693	5 657	3 860	1 710	26 757
2019	1 515	2 410	3 955	7 895	5 645	3 935	1 725	27 080
2020	1 520	2 420	3 990	7 975	5 635	4 010	1 720	27 270
2021	1 540	2 410	4 085	8 030	5 660	4 060	1 730	27 515
2022	1 585	2 400	4 260	8 175	5 690	4 095	1 770	27 975
2023	1 610	2 375	4 335	8 210	5 705	4 100	1 845	28 180
2024	1 635	2 360	4 355	8 245	5 715	4 085	1 920	28 315

Området beräknas öka sin befolkning under perioden med ca 1 560 invånare, motsvarande ca 6 %. De åldersklasser som ökar mest är 80 år äldre med 12 %, 16-24 med 10 % och 0-5 år med 9,6 %. Vissa osäkerheter kan dock finnas i bedömningarna, såväl totalt, som för de olika åldersklasserna.

Område 2: Lyckeby m.m.

	0-5	6-15	16-24	25-44	45-64	65-79	80-w	0-w
2018	916	1 997	1 106	2 851	3 104	1 849	607	12 430
2019	890	1 995	1 145	2 830	3 115	1 865	615	12 455
2020	875	2 020	1 170	2 825	3 160	1 880	620	12 550
2021	880	1 995	1 200	2 800	3 170	1 885	645	12 575
2022	880	1 990	1 225	2 795	3 190	1 865	680	12 625
2023	915	1 965	1 310	2 865	3 240	1 850	720	12 865
2024	915	1 975	1 340	2 935	3 265	1 815	770	13 015

Området beräknas öka sin befolkning fram till år 2024 med ca 585 invånare, motsvarande ca 5 %. De åldersklasser som förväntas öka mest under perioden är 80 år och äldre med 27 % respektive 16-24

med 21 %. Åldersklassen 6-15 förväntas minska med 1 % under perioden, liksom 65-79 år som förväntas minska med ca 2 %.

I område 3, västra kommundelen, ingår Nättraby och Hasslö.

	0-5	6-15	16-24	25-44	45-64	65-79	80-w	0-w
2018	567	1 118	571	1 652	1 732	1 040	318	6 998
2019	550	1 130	590	1 605	1 765	1 030	335	7 005
2020	545	1 115	625	1 605	1 790	1 020	340	7 040
2021	560	1 105	670	1 620	1 825	1 010	345	7 135
2022	565	1 110	735	1 670	1 855	1 005	360	7 300
2023	595	1 135	760	1 735	1 880	985	380	7 470
2024	610	1 140	770	1 775	1 900	950	405	7 550

Befolkningen beräknas öka med ca 550 personer under perioden, motsvarande ca 8 %. Störst ökning förväntas i åldersklassen 16-24 år med ca 35 % samt 80 år och äldre, med ca 27 %, medan åldersklassen 65-79 år antas minska med ca 9 %.

Område 4: Östra kommundelen. Här ingår Sturkö, Torhamn, Ramdala, Jämjö och Kristianopel.

	0-5	6-15	16-24	25-44	45-64	65-79	80-w	0-w
2018	693	1 204	853	2 245	2 903	2 163	658	10 719
2019	705	1 195	855	2 235	2 905	2 185	690	10 770
2020	695	1 215	875	2 230	2 915	2 205	720	10 855
2021	695	1 225	880	2 250	2 890	2 245	755	10 940
2022	695	1 235	895	2 260	2 900	2 245	790	11 020
2023	675	1 250	910	2 265	2 880	2 250	840	11 070
2024	670	1 255	915	2 265	2 890	2 240	885	11 120

Området beräknas under prognosperioden öka med ca 400 personer, motsvarande ca 4 %. Störst ökning förväntas i åldersklassen 80 år och äldre, med ca 34 %. En minskning antas i åldersklassen 0-5 år med ca 3 % under perioden.

Område 5, norra kommundelen omfattar Fridlevstad, Tving, Rödeby, Sillhövda och Flymen.

	0-5	6-15	16-24	25-44	45-64	65-79	80-w	0-w
2018	700	1 259	872	2 152	2 502	1 686	551	9 722
2019	715	1 250	880	2 140	2 535	1 665	565	9 750
2020	695	1 260	890	2 145	2 555	1 615	600	9 760
2021	685	1 265	915	2 160	2 560	1 590	605	9 780
2022	675	1 265	935	2 170	2 565	1 575	630	9 815
2023	685	1 255	945	2 175	2 570	1 545	650	9 825

2024 | 700 1 240 950 2 190 2 575 1 500 685 9 840

I norra kommundelen beräknas befolkningen öka med ca 120 personer, motsvarande ca 1 %. Den åldersklass som förväntas öka mest är 80 år och äldre med ca 24 % under prognosperioden, medan en minskning med ca 11 % antas för åldersklassen 65-79 år.

Övriga bibliotekstyper inom kommunen

Utöver de bibliotek som omfattas av denna biblioteksplan finns även andra bibliotek som folkbiblioteket samarbetar med i olika utsträckning: Den regionala biblioteksverksamheten; Biblioteksutveckling i Blekinge Kronoberg, Blekinge Tekniska Högskolas bibliotek, Blekingesjukhuset Karlskrona, Marinmuseets bibliotek och Sjöstridsskolans bibliotek. Kriminalvårdens häktesbibliotek i Karlskrona drivs via avtal av folkbiblioteken i Karlskrona. Under avtalsperioden rör det sig om ett antal timmar per vecka.

Samarbeten

I bibliotekslagen är samarbeten mellan olika bibliotek och bibliotekshuvudmän viktiga för att nå syftet att ge alla användare tillgång till landets samlade biblioteksresurser. Det är även viktigt på ett lokalt plan. För att lyckas med målsättningarna behöver biblioteken fortsätta med de pågående regionala och nationella samarbetena. Vi bör också utveckla våra samarbeten med andra förvaltningar och övriga intressenter.

Att öka den lokala förankringen och delaktigheten är ett arbete som redan påbörjats och det kommer att fördjupas med olika metoder under biblioteksplanens giltighetstid.

7. Skolbibliotek

Biblioteksstruktur för skolbiblioteken

I nuläget i Karlskrona kommun finns cirka 11 000 barn och elever i åldern 1 - 20 inom kommunal utbildning. Skolverksamheten är indelad i tre geografiska verksamhetsområden:

1. Östra skolområdet
2. Centrala skolområdet
3. Västra skolområdet

Vid alla skolor finns i dagsläget någon form av skolbibliotek, t ex en boksamling. Likvärdighet saknas i skolbiblioteksverksamheten och här finns ett stort behov att förändra, utveckla och förstärka verksamheten. I Karlskrona kommun finns skolbibliotek som är integrerade med folkbiblioteken, såsom på Sturkö skola, Sunnadalskolan i Kungsmarken, Holmsjö skola, Fridlevstad skola, Hasslö skola, Nättraby skola samt Rödeby skola. Utvecklingsplan för skolbibliotek finns i skolbiblioteksplan för Karlskrona kommun.

Skolbiblioteken arbetar för att:

- Via rektors ansvar säkerställa att skolbiblioteket används i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens
- Regleras utifrån beslutad aktivitetsplan som varje skola tar fram
- Fortsätta utveckla skolbiblioteket från boksamling till pedagogisk verksamhet
- Säkerställa att skolbiblioteket är tillgängligt under skoltid samt håller en standard anpassad till skolans förutsättningar
- Ha tillgång till fackutbildad bibliotekarie
- Ha digitaliserat bibliotekssystem
- Bidra till alla elevers kunskapsinhämtning
- Främja läsning
- Främja medie- och informationskunnighet
- Ge särskild uppmärksamhet åt prioriterade grupper, exempelvis flerspråkiga elever och elever med funktionsnedsättning
- Verka för fri åsiktsbildning och demokratiska värderingar

För utförligare beskrivning se Skolbiblioteksplan 2020-2022. Se bilaga 3.

8. Strategier och utvecklingsområden

För att vara relevanta för medborgare, invånare, övriga besökare och medarbetare behöver biblioteken, likaväl som andra organisationer, kontinuerligt utvärdera och utveckla sin verksamhet. Ett modernt bibliotek behöver vara tillgängligt för alla. Det innebär bland annat att lokalerna ska kunna användas även av dem som har funktionsvariationer. Bemötandet ska vara jämlikt och utbudet av medier och tjänster ska bidra till att uppnå bibliotekslagens intentioner att främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, livslång utbildning och forskning och även kulturell verksamhet i övrigt.

Nytt Kulturhus - Projektering, bygg- och inflyttning till ett nytt kulturhus.

Klart: 2023

Stadsbibliotekets flytt till nya lokaler i Kulturhuset innebär att verksamheten får mer ändamålsenliga lokaler med mer utrymme för de prioriterade grupperna, exempelvis barn och unga. Det blir även väl anpassade utrymmen för att kunna utveckla verksamheten för bibliotekens övriga prioriterade grupper och uppdrag. Det digitala området får en egen del, och flera mindre mötesrum ger möjlighet till egna studier och grupparbeten.

Samarbetet mellan verksamheterna i huset ger mervärde för både medarbetare och besökare när teman inom konst och litteratur kan fördjupas, och att information och kunskap om staden sprids till fler. Den digitala utvecklingen har vi troligtvis bara sett början på, och huset planeras för att vara flexibelt och kunna växla prioriteringar och utvecklas i takt, eller gärna lite före, närsamhället.

Utreda biblioteksstrukturen och verksamheten

Ansvar: Kultur- och fritidsnämnden

Klart: Utredning genomförd under 2020.

Biblioteksstrukturen behöver kontinuerligt omprövas och vid behov förändras för att biblioteken ska kunna utföra sitt uppdrag. Utgångspunkten ska vara att biblioteken placeras och organiseras så att de kan nås av så många i kommunen som möjligt.

Tillgängligheten är viktig, och omfattar mer än att det ska vara fysiskt möjligt att använda lokalerna under ordinarie öppettid. Det gäller även bemötande och att kunna tillgodogöra sig bibliotekens övriga utbud och tjänster.

Den traditionella verksamheten kompletteras med det mobila biblioteket som etableras 2021.

- Säkerställa att kommunens folkbibliotek är eller blir ändamålsenliga mötesplatser i takt med ökad befolkning, nya behov och samhällets förändringar.
- Biblioteken följer med och stöttar besökarna i den tekniska utvecklingen av tekniska hjälpmedel och digitala tjänster.
- Bibliotekens verksamhet ska utvecklas i dialog med kommunens invånare och omvärldsförändringar.
- Lokalerna ska i mesta möjliga mån vara anpassade så att det går att införa Meröppet.

Samarbeten och samverkan

Ansvar: Kunskapsnämnden samt Kultur- och fritidsnämnden.

Klart: Ska vara beslutat / genomfört under 2020

I bibliotekslagens § 14 är samarbeten mellan olika bibliotek och bibliotekshuvudmän viktiga för att nå syftet att ge alla användare tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

Även inom kommunen är det viktigt att biblioteken utvecklar samverkan och samarbeten med andra förvaltningar och utomstående aktörer.

- Förtydliga ansvar och uppdrag för folkbibliotek respektive skolbibliotek. Samarbetet mellan Kultur- och fritidsförvaltningen och Kunskapsförvaltningen gällande folkbibliotek, de integrerade folk- och skolbiblioteken samt förskolebiblioteken behöver förtydligas. Det gäller organisation, ansvar, gränsdragning och resursfördelning.
- Utveckla våra samarbeten med utomstående intressenter, exempelvis föreningar och företag.

9. Handlingsplan

Handlingsplan för folkbiblioteket gäller för samma period som biblioteksplanen och uppdateras årligen. Den utgår från biblioteksplanen och kommunens tillämpliga styrdokument.

10. Uppföljning och revidering

Uppföljning sker årsvis genom bland annat kommunens styrmodell.

Uppföljning bör så långt som möjligt kopplas till kommunens ordinarie styrmodeller och verksamhetssystem.

Revidering sker efter behov, exempelvis då lagen ändras, eller då kommunala visioner, mål eller målformuleringar ändras.

Biblioteksplanens slutår är 2024.

Bilagor

Bilaga 1

Karta och placering folkbiblioteken i Karlskrona Kommun 2019

Bifogat från www.kb.se [google.com/maps](https://www.google.com/maps).

Bilaga 2

Karlskrona kommun i siffror. Befolkningsprognos 2019 - 2028

Bilaga 3

Bilaga med Skolbiblioteksplan Karlskrona 2020 - 2022